

N Á V R H

na zřizení státního geologického
ústavu při ministerstvu veřej-
ných prací.

Geologický výzkum území československého státu připadal až do osamostatnění jeho říšským geologickým ústavům ve Vídni a v Budapešti.

Nejen vědecký význam výzkumu toho, ale v první řadě význam jeho národohospodářský jak pro hornictví, tak i pro zemědělství, průmysl a stavebnictví vyžaduje nezbytně, aby pokud možno v krátké době byl zřízen u ministerstva veřejných prací státní geologický ústav republiky Československé se sídlem v Praze, jemuž by byl svěřen systematický geologický výzkum našeho státu.

Že ústav ten má podléhati ministerstvu veřejných prací bylo v zásadě již schváleno v ministerské radě dne 25./11.1918 u příležitosti schválení kompetence tohoto ministerstva a důvody, jež k tomu vedou jsou tyto :

1./ Geologický význam a práce s ním spojené musí se díti jmenovitě se zřetelem ku praktickým potřebám hornictví a staveb inženýrských /:práce zemní, úprava a splavnění řek, stavba zdymadel a nádrží, zakládání lomů, stavba vodovodů atd.:/, t.j.

technických odborů podléhajících ministerstvu veřejných prací.

neje
Bude tedy třeba, aby ústav ten byl ve stálém styku s dotyčnými úřady při ministerstvu veřejných prací, aby potřebám jich vždy v čas mohl vyhověti.

2./ Naopak bude zase míti ústav geologický z tohoto úzkého styku ten prospěch, že mu budou přímo přístupny výsledky prací všech oborů technických podřízených ministerstvu veřejných prací jako :

vrtebné protokoly a sbírky vývrtů hornických, profily zemní a jiné výsledky při pracech pozemních i vodních, jež obsahují řadu velmi důležitých fakt geologických.

neje
3./ Ministerstvo veřejných prací bude míti ve svém svazku ústav, který mu bude moci poskytovat nezbytně potřebné úřední posudky a dobrozdání, spadající do oboru praktické geologie.

neje
4./ Velká část státních ústavů geologických v Evropě podléhá rovněž ministerstvu veřejných prací, a kde takového není ministerstvům příbuzných ressortů, průmyslu a pod. jako na př. ve Francii, Belgii, Itálii, Prusku atd.

neje
Zkušenost s bývalým říšským geologickým ústavem ve Vídni, jenž byl podřízen ministerstvu kultu a vyučování mluví též pro přiřazení našeho ústavu k ministerstvu veřejných prací, neboť řečený ústav vídeňský sledoval spíše cíle theoretické, vědecké, než-li praktické na neprospěch národohospodářského významu, jenž by mu připadal.

C.

Pro přiřazení ústavu geologického k ministerstvu veřejných prací vyslovili se nejen všichni geologičtí pracovníci čeští, ale i Česká akademie věd četnými memorandy.

Úkoly, jenž připadnou státnímu geologickému ústavu jsou tyto :

1./ Praktické úkoly zahrnující soustavné prozkoumání všech ložisek uhelných, rudních,/: v činnosti i opuštěných:/ solných a petrolejových. Soupis a prozkoumání všech kamenných lomů poskytující materiál stavební, štěrk a pod. dále však ložisek ostatních užitečných hmot /:kaolín, jíly, písky atd./poskytujících suroviny pro průmysl keramický, sklářský, cementářský a pod., jakož i vyhledávání ložisek nových.

2./ Úkoly theoreticko - vědecké záležejí jmenovitě ve zhotovení geologických map všech oblastí Československé republiky v měřítku 1 : 25.000, dále menších 1 : 100.000 neb pod., jakož i podrobných map ve větším měřítku pro jednotlivé okrsky hornicky neb jinak zvláště důležité.

Geologické mapy mají bráti zřetel k povaze půdy /:zejména v území rovinném:/ a výskytu užitečných nerostů a hornin. Dle potřeby pro některé okrsky pořídí se i mapy agrogeologické a budou doprovázeny stručnými vysvětlivkami.

Tyto mapy budou doplňovány a kontrolovány soustavným výzkumem dolů a jiných umělých odkrývek i výsledky hlubokých vrtů. V chemické laboratoři ústavu prováděly by se pak rozборы

hornin i nerostů potřebné k určení jich při mapování.

Velká vědecká knihovna bude podporovat řečené vědecké
i praktické úkoly ústavu.

3./ Poradné úkoly ústavu při řešení otázek technických hlavně při : zásobení osad vodou pitnou i užitkovou, ochraně pramenů termálních a minerálních, stavbě silnic, železnic /:tunelů:/, průplavů, zkoumání základů pro budovy jezy a údolní přehrad, vyhledávání užitečných ložisek hornictví a posuzování hornin k účelům praktickým při zakládání lomů, konečně i v polním hospodářství, prozkoumáním půdy a hlavně spodiny, pak při otázkách zavodňování a odvodňování.

4./ Didaktické úkoly geologického ústavu budou pozůstat v tom, aby velký národohospodářský význam geologie byl pocho-
pen v nejširších vrstvách obecnosti, což lze docílit veřejnými přednáškami, vydáváním populárních spisů a snadno přístupných map geologických, jmenovitě i školních s příslušným výkladem, konečně pak i péče o výchovu prakticky školeného dorostu geologického.

5./ Geologické museum ústavu shromáždí materiál a doklady sebrané při mapování a poskytne časem dobrý obraz geologického složení území československého.

6./ Zprávy geologického ústavu podají přehled činnosti jeho, její výsledky, rozvrh prací a vědecké publikace zejména monografie prakticky důležitých okrsků.

7./ Archiv ústavu bude uschovávatí rukopisy originály geologických map, výsledky hlubokých vrtů a pod.

8./ Poradní sbor při státním geologickém ústavu složený z praktických i vědeckých pracovníků v oboru geologie, radil i usnášel by se o otázkách týkajících se činnosti ústavu, programu prací a jich organizací, publikací a pod.

Pokud se týče personálu geologického ústavu, navrhuje se, aby stál v čele jeho řídící geolog /:ředitel ústavu:/ v V. hodnostní třídě státních úředníků, jenž by rozvrhoval a revidoval práci odbornou, redigoval publikace ústavu a sám se dle potřeby zúčastnil též mapování a prací praktických podporovaných orgány jemu přidělenými.

Prvním úkolem téhož bude, aby obstaral nyní všechny přípravné práce, jmenovitě předložil podrobný návrh organizace budoucího státního geologického ústavu, v němž by byly mimo jiné též vytčeny jeho vztahy ku vysokým školám, jakož i úkoly jeho vzhledem k potřebám ostatních ministerských resortů, aby ústav tento co nejdříve mohl vstoupiti v život. Bude k tomu potřebí prakticky vycvičeného i vědecky školeného odborníka s náležitým rozhledem, který by se s nadšením jedině a úplně věnoval velkému úkolu, aby se zdarem uvedl v život ústav v národohospodářském ohledu tak důležitý a významný.

Na základě konkursu na místo ředitele ústavu, jenž se má zříditi, vypsaného dne 25. dubna t.r. ministerstvem veřejných prací přihlásili se dva odborníci jako uchazeči o řečené místo a to :

Cyril P u r k y n ě , ř. profesor geologie na české vysoké škole
technické v Praze a Ph Dr Josef W o l d ř i c h , docent geolo-
gie na vysoké škole technické v Praze, který byl v poslední době
jmenován mimořádným profesorem geologie na české universitě v
Praze.

Navrhuji pak s ohledem na to co předem uvedeno, jakož
i v uvážení všech okolností, aby bylo zásadně usneseno zřízení
státního geologického ústavu při ministerstvu veřejných prací
v čele s ředitelem v V. hodn. tř. státních úředníků a aby ředi-
telem tím byl jmenován prof. Cyril P u r k y n ě s podmínkou,
že se vzdá svého dosavadního místa profesorského a věnuje se je-
nom novému svému poslání.

Tyž buď převzat s požitky, jež mu přísluší dle zákona
o platech profesorů vysokých škol ze dne 13. února 1919 Sb.z.
a n. č. 78 a to tak, že rozdíl mezi požitky system. V. třídy
a požitky dle uvedeného zákona bude mu hrazen osobním přídavkem.

Ohledně dalšího personálu podotýkám, že z bývalého říšské-
ho geologického ústavu ve Vídni byli převzati do služeb Českoslo-
venského státu 3 úředníci a to : chefgeolog Ph Dr Karel HINTER-
LECHNER, pak musejní asistent Jan V. Želízko a konečně prepa-
rátor Fr. Špatný. Všichni jmenovaní jsou zaměstnání dosud při
likvidaci říšského geologického ústavu ve Vídni.

Prvním úkolem ředitele ústavu bude pak pracovati orga-
nisační statut ústavu, návrh na systemisaci míst a případné jich

obsazení, jakož i příslušný jich rozpočet, kterýž bude v dohodě s ministerstvem financí předložen ku schválení ministerské radě.

V Praze dne 30. června 1919.

Ministr veřejných prací :

Staněk v.r.